

Tarkastusvaliokunta

Valtioneuvoston selonteko julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2016—2019

Valtiovarainvaliokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Valtioneuvoston selonteko julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2016—2019 (VNS 1/2015 vp): Asia on saapunut tarkastusvaliokuntaan mahdollisen lausunnon antamista varten valtiovarainvaliokunnalle. Määräaika: 23.10.2015.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- puheenjohtaja, professori Roope Uusitalo, Talouspolitiikan arviointineuvosto
- professori Pertti Haaparanta
- professori Markus Jäntti
- valtiotieteiden tohtori, professori Sixten Korkman
- professori Matti Pohjola

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Tarkastusvaliokunta pitää hyödyllisenä julkisen talouden kokonaisuuden tarkastelua, jolloin myös kuntatalous ja sosiaaliturvarahastot ovat tarkastelussa mukana. Valiokunta kiinnittää lausunnossaan huomiota finanssipolitiikan päätöksenteon tietoperustaan, päätöksentekoa ohjaavien tavoitteiden monimutkaisuuteen sekä finanssipolitiikan sääntöjen ja käytettyjen tunnuslukujen suureen määrään ja erilaisiin laskentatapoihin.

Valiokunta katsoo, että hallituksen talouspolitiikan kehystarkastelu monine tavoitteineen, sääntöineen ja laskentatapoineen on vaarassa muodostua liian monimutkaiseksi, jolloin suunnitelman toimeenpano ja sen vaikutusten seuranta vaikeutuu ja jopa estyy. Samoin finanssipoliittisten tavoitteiden yhteensopivuus ja keskinäinen tärkeysjärjestys sekä suhde toisiinsa jäävät epäselviksi. Vaikutusarviointeja on puolestaan hyödynnettävä päätösten valmistelussa ja seurannassa nykyistä enemmän ja kattavammin.

Suunnitelmaan sisältyvien tavoitteiden ja tunnuslukujen runsauteen on vaikutuksensa myös EU-tason päätöksillä ja säännöillä, joiden avulla komissio ohjaa kansallista finanssipolitiikkaa entis-

Valiokunnan lausunto TrVL 2/2015 vp

tä sitovammin. Lähtökohtana on komission arvio vakaus- ja kasvusopimuksen toteutumisesta. Esimerkiksi julkisen talouden 3 prosentin alijäämäkriteerin ja 60 prosentin velkakriteerin perusteella komissio voi päättää liiallisen alijäämän menettelyn käynnistämisestä. Finanssipoliittisen lain (869/2012) mukaan valtioneuvosto ryhtyy tarpeelliseksi katsomiinsa julkisen talouden vakautta ja kestävyyttä korjaaviin toimenpiteisiin, jos julkisen talouden rakenteellisessa rahoitusasemassa on sen arvion mukaan keskipitkän aikavälin tavoitteen saavuttamista vaarantava merkittävä poikkeama.

Valtiontalouden tarkastusvirasto on riippumaton finanssipoliitiikan valvoja, joka arvioi EU-sääntökehikon toteutumista ja hallituksen politiikkatoimien riittävyyttä suhteessa Euroopan vakaus- ja kasvusopimuksen mukaisiin keskipitkän aikavälin tavoitteisiin. Tarkastusvirasto raportoi eduskunnalle säännönmukaisesti finanssipoliitiikan valvonnan tärkeimmät havainnot erilliskertomuksena. Parhaillaan on eduskunnan käsiteltävänä uusin kertomus asiasta (K 17/2015 vp).

Valiokunnan mielestä taloudesta ja talouspolitiikan linjasta on tarpeen käydä julkista ja avointa keskustelua paljon nykyistä enemmän. Tähän antaa mahdollisuuden hallituksesta riippumattoman talouspolitiikan arviointineuvoston perustaminen ja sen toiminnan käynnistyminen vuonna 2014. Neuvostolla on laaja toimintavapaus ja tehtävä arvioida talouspolitiikkaa ja asetettujen tavoitteiden tarkoituksenmukaisuutta sekä valmistelussa käytettyjen ennuste- ja arviointimenetelmien laatua. Samoin neuvosto voi arvioida ja esittää käsityksensä hallituksen talouspolitiikan onnistumisesta ja tuloksista. Valiokunta pitää tärkeänä, että talouspolitiikan arviointineuvoston havainnot otetaan huomioon ja raportin käsittely löytää paikkansa hallituksen ja eduskunnan työssä (TrVM 8/2014 vp — K 15/2014 vp).

Talouspolitiikan tavoitteiden ja mittareiden ohella päätöksentekijälle on olennaista saada oikeat ja riittävät tiedot ja kokonaiskuva valtion taloudellisista vastuista ja riskeistä sekä siitä, miten näihin on varauduttu. Julkisen talouden suunnitelmassa on käsitelty omana lukunaan (luku 4) valtion taloudellisia vastuuta ja riskejä. Valiokunta pitää tarkastelua merkittävänä vastuiden ja riskien kokonaiskuvan saamiseksi. Valiokunta kiinnittää huomiota etenkin valtion antamien takausten (esim. Finnvera) merkittävään kasvuun viime vuosina. Samoin kansainvälisille rahoituslaitoksille (esim. EVM) vaadittaessa maksettavien pääomavastuiden määrä on moninkertaistunut lähinnä EU:n taluskriisin hoidon myötä.

Kansainvälisesti tarkasteltuna Suomen takaukset ovat korkealla tasolla. Valiokunta katsoo, että riskiraportointia ja arviointimenetelmiä valtion taloudellisista vastuista ja riskeistä on tarpeen määrätietoisesti kehittää riittävän kokonaiskuvan saamiseksi. Samassa yhteydessä on perusteltua esittää tiedot myös valtion erimuotoisesta varallisuudesta ja sen vaikutuksesta velka- ja riskiarviointiin.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSESITYS

Tarkastusvaliokunta esittää,

että valtiovarainvaliokunta ottaa edellä olevan huomioon.

Valiokunnan lausunto TrVL 2/2015 vp

Helsingissä 22.10.2015

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Eero Heinäluoma sd
varapuheenjohtaja Olavi Ala-Nissilä kesk
jäsen Maarit Feldt-Ranta sd
jäsen Olli Immonen eimm
jäsen Arja Juvonen ps
jäsen Esko Kiviranta kesk
jäsen Krista Mikkonen vihr
jäsen Mika Raatikainen ps
jäsen Päivi Räsänen kd
jäsen Tapani Tölli kesk.

Valiokunnan sihteerinä ovat toimineet

valiokuntaneuvos Nora Grönholm
valiokuntaneuvos Matti Salminen.